

**ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ
(досвід роботи наукової бібліотеки ХНУРЕ)**

Аврамова Ірина Петрівна

завідуючий відділом наукової бібліотеки,
Харківський національний університет
радіоелектроніки,
Україна, м. Харків
e-mail: iryna.avramova@nure.ua
ORCID: 0000-0002-8671-9942

Етенко Наталія Юріївна

учений секретар наукової бібліотеки,
Харківський національний університет
радіоелектроніки,
Україна, м. Харків
e-mail: nataliia.etenko@nure.ua
ORCID: 0000-0002-1471-4907

***Анотація.** У статті розкрито окремі аспекти діяльності бібліотеки вищого навчального закладу у сфері правового виховання студентської молоді, представлено державні ресурси і власну генерацію формування інформаційних запитів та правової культури студентів.*

***Ключові слова:** правова культура, правове виховання, інформаційна культура, студенти вищого навчального закладу, бібліотека вищого навчального закладу, довідково-пошукові системи, довідкова віртуальна служба, база даних «Ліга: Закон», онлайн-ві інформаційні ресурси.*

На сучасному етапі роль бібліотек вищих навчальних закладів як центрів правового виховання студентів суттєво зросла. Перш за все завданням бібліотек є створення інформаційно-правових ресурсів для вільного і повного задоволення правових запитів студентів. Мова йде про формування фонду офіційних правових документів з використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

Одна з найважливіших функцій, що властива бібліотеці університету, – сприяння розвитку правової свідомості особистості, а також допомога студентській молоді у вирішенні життєвих проблем.

З огляду на сказане додамо, що не випадково основними напрямками роботи наукової бібліотеки Харківського національного університету радіоелектроніки (НБ ХНУРЕ) із підвищення правової культури студентів є:

- моніторинг інформаційних потреб студентів в інформації правового і соціального характеру;
- комплектування та актуалізація бібліотечного фонду правовою літературою;
- організація робочих місць (точок доступу) до правових ресурсів, тобто до мережі Інтернет;
- інформаційна, довідково-бібліографічна і бібліотечна діяльність;
- популяризація правових знань та інформаційних ресурсів правової тематики на заняттях зі студентами в межах розділу *«Основи інформаційної культури»*.

Сьогодні всім студентам університету надано вільний доступ до правової інформації в електронному читальному залі бібліотеки. Зокрема, молодь може вільно користуватися великим об'ємним інформаційним ресурсом, яким володіє бібліотека: починаючи з друкованих джерел правової інформації (книги, періодичні видання) і закінчуючи сучасними електронними правовими базами даних (БД) і ресурсів Інтернет.

Із 2006 р. ХНУРЕ щорічно сплачує за користування українською правовою БД *«ЛІГА: ЗАКОН»* (762560 документів на 06.05.2016 р.), яка включає офіційні документи Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента України, а також документи міністерств, відомств, комітетів, комісій, організацій і підприємств. У 2015-2016 навч. році за допомогою цієї БД співробітниками бібліотеки виконана 1441 довідка. Що стосується правових ресурсів Інтернет, то найбільш активно

використовується БД «Законодавство України» на офіційному порталі Верховної Ради України (213835 документів станом на 05.05. 2016 р.)

Повнотекстові довідково-правові системи забезпечують повноту інформації, оперативність надходження нової інформації, дозволяють виконувати численні складні запити на правову тематику. Актуалізація БД проводиться постійно, як правило, щотижня або один раз на два тижні з можливостями швидкого і точного пошуку та комплексного аналізу правової ситуації. Завдяки довідково-правовим системам можна оперативно відстежувати зміни в законодавстві за необхідний період часу, швидко скласти добірку документів за запитуваною темою.

Із 2007 року на сайті наукової бібліотеки ХНУРЕ працює віртуальна довідкова служба. У режимі віддаленого доступу користувачі бібліотеки мають змогу зробити запит і отримати відповідь від компетентного співробітника науково-бібліографічного відділу. На сьогоднішній момент виконано 1260 запитів, з них 356 – запити, що стосуються правової тематики.

У 2012 році відповідно до рекомендацій Головного управління юстиції в м. Харкові та Харківській області для підвищення рівня правової культури студентів університету співробітники науково-бібліографічного відділу підготували «*Куточок правових знань*» (див. зображення 1).

Куточок правових знань «Правове виховання як засіб формування правової культури молоді» (<https://docs.google.com/presentation/d/1zmVtxs-9v3Rqj38X1nUhX5zwGthGUWS4kyu3UOnwzLs/present#slide=id.p>) включає наступні розділи: державні ресурси, Конституція України (повний текст), всі галузі права, правові пошукові системи («ЛІГА: ЗАКОН», БД «Законодавство України» на офіційному порталі Верховної Ради України), рекомендований список правничої літератури з фонду бібліотеки ХНУРЕ і посилання на правові інтернет-ресурси.

KHNURE Library

Контактна інформація
Електронний каталог (УЗД)
Довідкова служба
Електронна доставка документів

Пошук по сайту:

Укр Помилка в тексті?
Рус Виділити її мишкою
Eng Натисніть: +

Про бібліотеку
Структура
Правила користування НБ ХНУРЕ
Звіт НБ ХНУРЕ
Історія

Допомога користувачеві
Як стати користувачем бібліотеки
Як замовити літературу
Бібліотечно-бібліографічні заняття
Міжбібліотечний абонемент
Проект "Єдина картка читача"

Платні послуги

Інтернет-ресурси

ВІРТУАЛЬНИЙ КУТОЧОК ПРАВОВИХ ЗНАТЬ

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ

Ласкаво просимо на сайт Наукової бібліотеки ХНУРЕ

Новини

ПІН - код

Шановні читачи.
Просимо Вас посприяти у поповненні фонду книг нашої бібліотеки (особливо словників). Будемо раді бачити усіх в робочі години в к.358. Дякуємо всім небайдужим!

Науково-бібліографічний відділ пропонує ознайомитися з віртуальною виставкою "Наукові школи ХНУРЕ". Виставка представляє основні наукові напрямки університету, провідних вчених наукових шкіл і їх досягнення.

ЛЕНК
Електронні навчально методичні комплекси

EIA

2015
ДОВІДНИК ПЕРШОКУРСНИКА

Технобека

Зображення 1. Розташування «Віртуального куточка правових знань» на сайті НБ ХНУРЕ

РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ СПИСОК ПРАВознавчої ЛІТЕРАТУРИ з ФОНДУ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ХНУРЕ

11. Дроботов, С. Поняття ідеологічної функції права і специфіка її реалізації у демократичній державі / С. Дроботов // Юридична Україна. – 2011. – № 2. – С. 10–17.
12. Заїка, Ю. О. Українське цивільне право : навч. посіб. / Ю. О. Заїка ; МОН України, Київ, нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид. – Київ : Правова сідність, 2008. – 368 с.
13. Зувь, Р. Щодо механізму адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини / Р. Зувь // Юридична Україна. – 2011. – № 8. – С. 46–51.
14. Кельман, М. С. Загальна теорія держави та права : підруч. / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – 3-тє вид., стер. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 584 с.
15. Кирилюк, Д. Принципи іпотеки: історичний розвиток та сучасний етап / Д. Кирилюк // Юридична Україна. – 2011. – № 9. – С. 47–51.
16. Кириченко, В. М. Правознавство : курс лекцій / В. М. Кириченко ; МОН України, Запорізький нац. техн. ун-т. – К. : Центр учб. л.-ри, 2007. – 240 с.
17. Колективно-договірне регулювання соціально-трудових відносин у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації : моногр. / О. М. Ярошенко, Г. С. Гончарова, С. О. Сільченко, ; за ред. О. М. Ярошенка ; МОН України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2009. – 240 с.
18. Коноваленко, В. В. Авторське право у видавничій справі : практ. посіб. для авторів, редакторів, видавців / В. В. Коноваленко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 320 с.
19. Конспект лекцій з дисципліни "Патентознавство та авторське право" для студентів усіх форм навчання напрямку підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" / упоряд. А. В. Білюк ; МОН України, ХНУРЕ. – Харків : ХНУРЕ, 2010. – 148 с.
20. Конституція України з порівняльним вислідом статей реформово / утворд. Ковалчук С. О. – Харків : Юрид. Київш.
21. Кузнецова, Н. Валентина як основа правового статусу Н. Кузнецова // Право України. – 2011. – № 5. – С. 4–11.
22. Лисенко, О. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод України / О. Лисенко // Вісн.
23. Основи правознавства : навч. посібник / П. Д. Паламарчук, Г. Богдан. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – Львів : Магістр-5.
24. Права та обов'язки студентів вищих навчальних закладів: основних нормат. актів (станом на 2 липня 2008 року) / скла. Гончарова та ін. ; МОН України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2008. – 616 с.
25. Прахова, Т. Конституційне правосуддя в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку / Т. Прахова ; Інститут держави і права ім. В. М. Коцюбинського НАН України.
26. Шамбалюк, М. Формування та реалізація ініціативи приватизації підприємств державної форми власності / М. Шамбалюк // Право України. – 2011. – № 10. – С. 10–17.
27. Шевчук, С. Європеїзація суду і права людини та урядування України: судові практики / С. Шевчук // Право України. – 2011. – № 10. – С. 10–17.
28. Юстиція України: Правнича сім'я держави і нац. утворд. Львів України, 2007. – 199 с.

Слайд 9

Зображення 2. Один з розділів віртуального куточка – «Рекомендаційний список правознавчої літератури»

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» від 13 грудня 2010 р. № 2250-р в Україні сформована модель електронного урядування, головною метою якого є використання інформаційних технологій в діяльності органів державної влади. У даний час будь-який житель України і конкретного міста мають можливість безпосередньо звернутися в будь-який орган виконавчої влади, як на державному, так і на регіональному рівні. У зв'язку з цим співробітники науково-бібліографічного відділу НБ ХНУРЕ підготували і представили на сайті бібліотеки постійно діючу віртуальну виставку «За електронними послугами е-урядування до бібліотеки» (<http://library.nure.ua/e-control.html>).

The screenshot displays the KHNURE Library website interface. At the top, there is a navigation bar with the library logo and name. Below it, a green banner contains contact information, a search bar, and language options (Ukr, Rus, Eng). The main content area is divided into several sections: a left sidebar with a menu and 'Електронні ресурси'; a central section with logos for 'ЗА ЕЛЕКТРОННИМИ ПОСЛУГАМИ УРЯДУВАННЯ ДО БІБЛІОТЕКИ' and 'ЕАSЕ' (European Association of Science Editors), along with text about e-services and EASE recommendations; and a right sidebar with logos for 'Центр учбової літератури', 'URAN', and 'ELIB UKR'.

На виставці презентовані е-сервіси для самостійного використання і отримання правової інформації та консультаційної допомоги від офіційних органів центрального і місцевого самоврядування. Співробітники бібліотеки радять студентам і співробітникам університету активно використовувати офіційні центральні, регіональні та місцеві інформаційні ресурси, представлені на виставці, наприклад:

- <http://poslугy.gov.ua/> – Єдиний державний портал адміністративних послуг;
- <http://www.z.gov.ua/> – Єдиний інформаційний веб-ресурс звернень громадян до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- <http://www.dozvil.kh.ua/index.htm> – Центр надання адміністративних послуг м. Харків;

- http://nzo.org.ua/?page_id=184 – Інформаційно-комунікаційний портал системи освіти Харківської області

Слід зазначити, що поряд із новими віртуальними формами інформаційного обслуговування студентів співробітники бібліотеки використовують традиційні бібліотечні форми обслуговування: тематичні виставки, огляди законодавчої і нормативно-правової літератури, газетно-журнальних статей із права, виставки нових надходжень правової літератури, стенди, куточки та ін. Книжкові виставки як важлива частина інформаційного та бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів сприяють знайомству з основоположними документами і законодавчими актами, які гарантують дотримання прав людини. Щорічно бібліотека включає в план культурно-просвітницької роботи цикли виставок, що розкривають фонди правової тематики: до Дня Конституції України, Дня гідності і свободи, Дня захисту прав людини, Дня незалежності України і т.п. Мета таких заходів – стимулювання інтересу студентів до суспільно-політичного життя країни, формування активної громадянської позиції.

Із точки зору традиційного інформаційного обслуговування студентів треба відзначити постійно діючий наочний *«Куточок правових знань»*, який включає: виставку нової правової літератури *«Держава. Право. Закон»* (постійно оновлюється); офіційні друковані видання України (*«Офіційний вісник України»*, *«Голос України»*, *«Урядовий кур'єр»*, кодекси України, багатотомне видання *«Закони України»* та ін.).

Велике значення має популяризація правових знань та інформаційних ресурсів правової тематики на щорічних заняттях з *«Основ інформаційної культури»* зі студентами всіх груп і всіх курсів.

Підсумовуючи, додамо, що бібліотека володіє різними інформаційно-правовими ресурсами, має доступ до правових ресурсів Інтернет, укомплектована фондами правової тематики та має у своєму штатові

висококваліфікованих співробітників, отже вона здатна багато зробити у напрямі правової освіти і правового виховання студентів.

***Аннотация.** В статье раскрыты некоторые аспекты деятельности вузовской библиотеки в области правового воспитания студенческой молодежи, представлены государственные ресурсы и собственная генерация формирования информационных запросов и правовой культуры студентов.*

***Ключевые слова:** правовая культура, правовое воспитание, информационная культура, студенты высшего учебного заведения, библиотека высшего учебного заведения, справочно-поисковые системы, справочная виртуальная служба, база данных «Лига: Закон», виртуальные /онлайн-информационные ресурсы.*

***Summary.** The article deals with aspects of the university library in the field of legal education of students, presented the state resources and own generation for generating requests for information and legal culture of the students.*

***Keywords:** legal culture, legal education, information culture, university students, university libraries, reference and search engines, virtual reference service, database "Liga: the Law", virtual / online information resources.*